

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i

PSYKOLOGI

Psychology

Studieplanen är utfärdad den 3 maj 2007 (CF 62-240/2007).¹ Den har senast ändrats den 9 mars 2022 (ORU 2022/01196).

Med stöd av 6 kap. 26 § högskoleförordningen (1993:100, HF) föreskriver Örebro universitet följande.

1 Ämnesbeskrivning

Psykologi är läran om "sinnet" och beteendet och omfattar alla aspekter av mänskligt varande. Disciplinen syftar till att beskriva och förstå varför vi tänker, känner och beter oss som vi gör. Således omfattar psykologin fysiologiska, kognitiva, emotionella, beteendemässiga och sociala faktorer i förhållande till miljösammanhang.

Psykologi vid Örebro universitet har tre starka forskningsmiljöer som fokuserar på utvecklingspsykologi, hälsopsykologi respektive kriminalpsykologi. Dessa miljöer utgör grunden för många aktiviteter och forskning som varierar från laboratorieundersökningar till longitudinella studier och interventioner. Dessutom finns det forskning som omfattar ett antal andra områden som kognition, prevention och arbetspsykologi.

2 Examensmål

Examensmålen framgår av [bilaga 1](#) till denna studieplan. De olika utbildningsmomenten ska tillsammans ge doktoranden förutsättningar att uppfylla samtliga examensmål. Närmare hänvisningar till målen ges i examenskraven i avsnitt 5 och 6.

3 Antagning till utbildningen - behörighet och urval m.m.

Bestämmelser om behörighet och urval finns i [bilaga 2](#) till denna studieplan. Om antagning i övrigt, se universitetets antagningsordning.

¹ Fakultetsnämnden för humaniora och socialvetenskap.

4 Allmänt om utbildningens uppläggnings²

Det finns två utbildningar på forskarnivå – en som avslutas med doktorexamen (240 högskolepoäng, motsvarande fyra års utbildning på heltid) och en som avslutas med licentiatexamen (120 högskolepoäng, motsvarande två års utbildning på heltid).

Utbildningen består huvudsakligen av kurser och av arbete med avhandling respektive uppsats, vilka examineras genom prov respektive disputation. Den studerande förutsätts delta aktivt i seminarier och andra stödjande moment under hela studietiden. Den studerande rekommenderas vidare att ta tillvara de tillfällen som erbjuds att bevista gästföreläsningar m.m. inom universitetet samt att delta i och medverka vid nationella och internationella konferenser.

För varje doktorand utses minst två handledare, som ska ge stöd åt doktoranden under utbildningen.³ En av dem utses till huvudhandledare. Studiernas närmare uppläggnings bestäms i en individuell studieplan.

Utöver kraven i den allmänna studieplanen kan doktoranden ha särskilda krav för sin utbildning, exempelvis kurser som är obligatoriska inom ramen för en forskarskola, vilka ska framgå av den individuella studieplanen. Fördelningen mellan kurser/prov och avhandling/upsats ska likväl vara i enlighet med utbildningens uppläggnings.

Poängöversikt

Översikt över utbildningens uppläggnings och examenskraven	Kurser/prov, högskolepoäng		Avhandling respektive uppsats, högskolepoäng	Summa högskolepoäng
	Obligatoriska	Valbara		
Doktorexamen	0	75	165	240
Licentiatexamen	0	37,5	82,5	120

5 Examenskrav för doktorexamen, 240 hp

För doktorexamen fordras att doktoranden

- dels har blivit godkänd vid prov⁴ om 75 högskolepoäng som ingår i kurskraven nedan,
- dels har fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) motsvarande 165 högskolepoäng godkänd. Avhandlingen ska försvaras muntligen vid en offentlig disputation.⁵

Kurser, sammanlagt 75 hp

Vilken/vilka kurser inom ett block som en doktorand ska läsa bestäms utifrån doktorandens behov med hänsyn till målen. Valet av kurser planeras av den studerande i samråd med handledaren och bestäms i den individuella studieplanen.

² 6 kap. 4, 5, 28 och 29 §§ HF samt lokala riktlinjer för uppläggnings av utbildningen på forskarnivå

³ För doktorander som har börjat sin utbildning före den 1 juli 2007 gäller inte högskoleförordningens krav om minst två handledare, utan den äldre bestämmelsen om minst en handledare (p 18 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053).

⁴ 6 kap. 32 § HF

⁵ 6 kap. 5 och 33 §§ HF

Minst 45 högskolepoäng ska vara från nivå A (block I-V).
0-30 högskolepoäng ska vara från nivå B (block VI-IX).

A. Kurser med fokus på vetenskapligt förfarande inom området psykologi, sammanlagt 45-75 högskolepoäng

Kurser och prov som ingår i nivå A avser mål D1-D4 och D8-D10, se bilaga 1.

Block I: Vetenskaplig och professionell utveckling, minst 7,5 hp

Blockets kurser och prov ska avse mål D3, D8 och D9, bilaga 1.

Detta block avser det grundläggande vetenskapliga förhållningssättet och professionell utveckling. Exempel på kurser är: Vetenskapsteori (7,5 hp) och Forskningsetik och god forskningssed (5 hp).

Block II: Vetenskaplig kommunikation, minst 7,5 hp

Blockets kurser och prov ska avse mål D2, D3 och D8, bilaga 1.

Kommunikation av forskningsresultat är centralt för vetenskap. Detta block behandlar forskningskommunikation inom en mängd olika format såsom att skriva artiklar, muntliga presentationer, posterpresentationer, och anslagsansökningar. Kurserna fokuserar på kommunikation till olika målgrupper t.ex. en vetenskaplig tidskrift, yrkesverksamma inom området, eller allmänheten. Exempel på kurser är: Vetenskapligt skrivande I och Vetenskapligt skrivande II (7,5 hp vardera).

Block III: Statistiska forskningsmetoder, minst 7,5 hp

Blockets kurser och prov ska avse mål D1- D4 och D10, bilaga 1.

Detta block fokuserar på att hantera och analysera de data som samlats in i ett forskningsprojekt. Kurser i detta block betonar korrekt organisering av data samt kritiskt tänkande i valet av statistiska metoder. Utförande av en bred variation av statistiska metoder är också ett viktigt fokus. Exempel på kurser är: Kvantitativa analysmetoder (7,5 hp), Kvalitativ forskningsmetodik, (7,5 hp), Avancerade kvantitativa statistiska metoder (7,5 hp) och Strukturell ekvationsmodellering (7, 5 hp).

Block IV: Forskningsdesign, minst 7,5 hp

Blockets kurser och prov ska avse mål D1-D4 och D10, bilaga 1.

En lämplig forskningsdesign är avgörande för att kunna besvara en forskningsfråga. Således ger detta block kurser i hur en forskningsdesign i psykologi ska utformas. Kurser ger grundläggande design t.ex. longitudinella undersökningar, gruppjämförelser och fristående utvärderingar. Exempel på kurser är: Forskningsdesign inom psykologi (9 hp) och Utmaningar inom klinisk forskningsdesign (7,5 hp).

Block V: Fördjupade studier i psykologi, minst 7,5 hp

Blockets kurser och prov ska avse mål D1-D4, bilaga 1.

Psykologi täcker många områden. Kurser i detta block ger möjlighet till studier i ett definierat område, t.ex. utvecklingspsykopatologi eller psykoterapiforskning. För att underlätta kritiskt tänkande och fördjupning är seminarier också en viktig del i detta block. Exempel på kurser är: Utvecklingspsykopatologi (15 hp), Psykoterapiforskning (7,5 hp), Presentation av den egna forskningen på en internationell vetenskaplig konferens, (2,5 hp), och Forskningsseminarier i psykologi (1,5 hp/termin, max 12 hp).

B. Kurser som fokuserar på specifika och fördjupade kunskaper inom ett område som är specifikt för doktorandens specialitet, sammanlagt 0-30 högskolepoäng

Kurser och prov som ingår i nivå B (block VI-IX) avser mål D1, D2 och D9, bilaga 1.

Block VI: Utvecklingspsykologi, 0-30 hp

Blockets kurser och prov ska i förekommande fall avse mål D1, D2 och D9, bilaga 1. Detta block fokuserar på utvecklingen under livsfaserna och ska ge specifika kunskaper inom ett visst område inom utvecklingspsykologi.

Block VII: Hälsopsykologi, 0-30 hp

Blockets kurser och prov ska i förekommande fall avse mål D1, D2 och D9 bilaga 1. Psykologi är intimt förknippad med hälsa och sjukdom. Detta block belyser betydelsen av psykologiska faktorer för att främja hälsa, förebygga sjukdom och behandla ohälsa och ska ge specifika kunskaper inom ett visst område av hälsopsykologi.

Block VIII: Kriminalpsykologi, 0-30 hp

Blockets kurser och prov ska i förekommande fall avse mål D1, D2 och D9 bilaga 1. Förståelsen av brottslig verksamhet kan förbättras när den ses ur ett psykologiskt perspektiv. Kurser understryker betydelsen av psykologiska faktorer i interventionen, utveckling och förebyggande av brottslighet och ska ge specifika kunskaper inom ett visst område i kriminologi.

Block IX: Kognitiv psykologi, 0-30 hp

Blockets kurser och prov ska i förekommande fall avse mål D1, D2 och D9, bilaga 1. Detta block betonar kognitionens roll i psykologisk anpassning och ska ge specifika kunskaper inom ett visst område av kognitiv psykologi.

Doktorsavhandling och disputation, 165 hp

Vid disputationen ska bedömningen av doktorsavhandling och försvar avse samtliga mål för doktorsexamen, bilaga 1.

6 Examenskrav för licentiatexamen, 120 hp

Licentiatexamen är slutexamen för den som är antagen till licentiatutbildning. Även den som är antagen till utbildning för doktorsexamen har rätt att ta ut licentiatexamen, som etappexamen.⁶ Examenskraven i detta avsnitt gäller både slutexamen och etappexamen.

För licentiatexamen fordras att doktoranden

- dels har blivit godkänd vid de prov⁷ om 37,5 högskolepoäng som ingår i kurskraven nedan,
- dels har fått en vetenskaplig uppsats godkänd som motsvarar 82,5 högskolepoäng.⁸

För kurser och block som är gemensamma för licentiat- och doktorsexamen, se mål och beskrivningar i avsnitt 5.⁹

⁶ Universitetets lokala examensföreskrifter

⁷ 6 kap. 32 § HF

⁸ 6 kap. 5 § HF

⁹ Eftersom licentiatexamen kan vara en etappexamen på vägen mot doktorsexamen bör licentiatkurserna liksom doktorskurserna vara kopplade till målen för doktorsexamen, se vidare riktlinjerna för allmänna studieplaner för utbildning på forskarnivå.

Kurser, sammanlagt 37,5 högskolepoäng

Vilken/vilka kurser inom ett block som en doktorand ska läsa bestäms utifrån doktorandens behov med hänsyn till målen. Valet av kurser planeras av den studerande i samråd med handledaren och bestäms i den individuella studieplanen.

A. Kurser med fokus på vetenskapligt förfarande inom området psykologi, sammanlagt 28,5-37,5 högskolepoäng

Block I, Vetenskaplig och professionell utveckling, minst 3 hp

Block II, Vetenskaplig kommunikation, minst 7,5 hp

Block III, Statistiska forskningsmetoder, minst 7,5 hp

Block IV, Forskningsdesign, minst 7,5 hp

Block V, Fördjupade studier i psykologi, minst 3 hp

B. Kurser som fokuserar på specifika och fördjupade kunskaper inom ett område som är specifikt för doktorandens specialitet, sammanlagt 0-9 högskolepoäng

Block VI: Utvecklingspsykologi, 0-9 hp

Block VII: Hälsopsykologi, 0-9 hp

Block VIII: Kriminalpsykologi, 0-9 hp

Block IX: Kognitiv psykologi, 0-9 hp

Vetenskaplig uppsats

Vid examination av uppsatsen ska bedömningen avse samtliga mål för licentiatexamen, bilaga 1.

7 Ytterligare information

Ytterligare information om reglerna för utbildningen på forskarnivå finns på universitetets webbplats. Där finns bl.a. universitetets antagningsordning och annan information om nationella och lokala regler.

- - -

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Den allmänna studieplanen träder i kraft den 1 juli 2007.

Doktorander som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2007

Doktorander som har påbörjat forskarutbildning före den 1 juli 2007 fortsätter sin utbildning enligt de nya reglerna för utbildning på forskarnivå. Doktoranderna får som huvudregel examen från den nya utbildningen.¹⁰

Namnbyte på kurser

Kursen ADB och statistik har bytt namn till Univariat och multivariat statistik, men har inte förändrats till sitt innehåll. Kursen kan därför oberoende av benämning användas för att uppfylla såväl de gamla som de nya examenskraven.

- - -

De ändringar som har beslutats av rektor den 19 oktober 2010 träder i kraft den 1 januari 2011. De föranleds av ändringar i högskoleförordningen, men medför inga sakliga ändringar i studieplanen.

- - -

Ändringen av den allmänna studieplanen den 10 november träder i kraft den 1 december 2014. Ändringen avser dels bearbetning av ämnesbeskrivningen i avsnitt 1, dels en revidering av den allmänna studieplanen enligt den nya mallen, varigenom bl.a. utbildningens olika moment tydligare knyts till de skilda examensmålen (främst avsnitt 5 och 6).

Redan antagna doktorander slutför sin utbildning enligt äldre examenskrav. Om en doktorand begär det och det är lämpligt kan i den individuella studieplanen beslutas att doktoranden ska gå över till utbildning enligt de nya examenskraven.

- - -

Ändringen av den allmänna studieplanen den 1 februari träder i kraft den 1 mars 2019. Ändringen avser (i) omfattning och fördelning av kurspoäng för doktorsexamen och för licentiatexamen (främst avsnitt 5 och 6), (ii) en omformulering i den särskilda behörigheten (bilaga 2, avsnitt 2.2), samt redaktionella ändringar.

Redan antagna doktorander slutför sin utbildning enligt äldre examenskrav. Om en doktorand begär det och det är lämpligt kan i den individuella studieplanen beslutas att doktoranden ska gå över till utbildning enligt de nya examenskraven.

- - -

De ändringar som har beslutats av fakultetsnämnderna den 3, 4 och 12 september 2019 träder i kraft den 1 oktober 2019. Beslutet medför inga ändringar i sak.

- - -

Ändringen av den allmänna studieplanen den 9 mars träder i kraft den 1 april 2022. Ändringen avser dels ett tillägg om forskningsplan som bedömningsgrund (avsnitt 3B, bilaga 2), dels revideringar bland exempel på forskarutbildningskurser. Beslutet medför inga ändringar i sak.

¹⁰ P 1 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053

Examensmål¹¹

Mål för DOKTORSEXAMEN	Mål för LICENTIATEXAMEN
För doktorsexamen ska doktoranden	För licentiatexamen ska doktoranden
<i>Kunskap och förståelse</i>	<i>Kunskap och förståelse</i>
D1 visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och	L1 visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.
D2 visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.	L2 (för motsvarighet till D2 se L1 andra delen)
<i>Färdighet och förmåga</i>	<i>Färdighet och förmåga</i>
D3 visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,	L3 (direkt motsvarighet till D3 saknas)
D4 visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,	L4 visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
D5 med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,	L5 (direkt motsvarighet till D5 saknas, se dock L4 andra delen)
D6 visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,	L6 visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
D7 visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och	L7 (jfr L11)
D8 visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.	L8 visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.
<i>Värderingsförmåga och förhållningssätt</i>	<i>Värderingsförmåga och förhållningssätt</i>
D9 visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och	L9 visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
D10 visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.	L10 visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
	L11 visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling (jfr D7).

¹¹ Utdrag ur examensordningen, bilaga 2 högskoleförordningen (1993:100)

Antagning till utbildning på forskarnivå - behörighetskrav

1 Tillträdeskrav - högskoleförordningen

Till utbildning på forskarnivå får endast så många doktorander antas som kan erbjudas handledning och godtagbara studievillkor i övrigt och som har studiefinansiering enligt reglerna i högskoleförordningen.¹²

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden

1. har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som universitetet kan ha föreskrivit, och
2. bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen.¹³

2 Behörighetskrav

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har

1. avlagt en examen på avancerad nivå,
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Universitetet får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.¹⁴

Övergångsregler

Även den som har en *utbildning eller examen från grundläggande högskoleutbildning* som motsvarar behörighetskraven ovan ska vara behörig.¹⁵ Undantag från behörighetskraven får göras även i dessa fall, om det finns särskilda skäl.¹⁶

¹² 7 kap. 34 § HF

¹³ 7 kap. 35 § HF

¹⁴ 7 kap. 39 § HF

¹⁵ P 10 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053

¹⁶ Tidigare övergångsbestämmelse P 11 till SFS 2006:1053 har upphört sedan utgången av juni 2015.

2.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet för att bli antagen till utbildning på forskarnivå i ämnet har den som i sin högskoleutbildning har godkänt betyg på kurser om minst 90 högskolepoäng, inklusive självständigt arbete för kandidatexamen, i psykologi. Särskild behörighet har även den som inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Övergångsregler

Även den som har en utbildning eller examen från grundläggande högskoleutbildning som motsvarar behörighetskraven enligt föregående stycke ska vara behörig.¹⁷

2.3 Förmåga i övrigt att tillgodogöra sig utbildningen

Bedömningen av om sökanden har sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen ska göras utifrån sökandens utbildning och annan tidigare verksamhet samt de uppsatser och andra självständiga arbeten av vetenskaplig karaktär som sökanden har gett in (jämför bedömningsgrunder enligt universitetets urvalsföreskrifter nedan).

3 Urval mellan sökande

Urval ska göras med hänsyn till de sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Universitetet bestämmer vilka bedömningsgrunder som ska tillämpas vid prövningen av förmågan att tillgodogöra sig utbildningen.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande.¹⁸

Bedömningsgrunder vid urval¹⁹

Bedömningsgrunderna A - B syftar till att möjliggöra en prövning av sökandens förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. De bör därför vara relevanta för sökandens möjlighet att senare uppnå målen med utbildningen. Målen beskrivs i bilaga 1 till denna allmänna studieplan.

¹⁷ P 10 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053

¹⁸ 7 kap. 41 § HF

¹⁹ Lokala föreskrifter om urval till utbildning på forskarnivå m.m.

A Utbildning och annan tidigare verksamhet – formella meriter

Bedömningen grundar sig på ingivna intyg och betyg samt examensbevis och/eller kursbevis.

Meriterande är utbildning och erfarenhet som bidrar till att sökanden framgångsrikt ska kunna tillgodogöra sig utbildningen i det sökta ämnet.

- Utbildning

Särskild vikt läggs vid utbildningens omfattning, djup och betyg inom området för det sökta ämnet, särskilt betyg på självständiga skriftliga arbeten.

Stor vikt läggs även vid utbildningens omfattning, djup och betyg inom andra områden av stor relevans för det sökta ämnet.

- Annan tidigare verksamhet

Särskild vikt läggs vid längre och självständig yrkesverksamhet av stor relevans för det sökta ämnet.

B Skicklighet – visad kunskap, färdighet och förmåga

Bedömningen grundar sig på en värdering av sökandens ingivna uppsatser och andra självständiga skriftliga arbeten av vetenskaplig karaktär samt en forskningsplan. För de sökande som därvid bedöms vara mest meriterade tillkommer vid behov intervju och referenstagning.

Meriterande är att sökanden kan visa prov på sådan kunskap, färdighet och förmåga som bidrar till att sökanden framgångsrikt ska kunna tillgodogöra sig utbildningen i det sökta ämnet. Exempel på detta är

- god teoretisk, analytisk och metodologisk kunskap,
- god förmåga att skriftligt och muntligt diskutera frågeställningar och slutsatser,
- intellektuell självständighet och
- god förmåga att genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar.

Särskild vikt läggs vid sökandens förmåga att

- identifiera och formulera realistiska och fruktbara forskningsfrågor
- integrera kunskaper och erfarenheter och applicera dem på sätt och i sammanhang där de inte tidigare har använts samt
- föra en dialog präglad av såväl självständighet som samarbetsförmåga.

C Sammanvägning av meriter

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande (7 kap. 41 § HF).

Vid sammanvägning av bedömningsgrunderna A och B läggs störst vikt vid bedömningsgrunden B Skicklighet.

D Jämställdhet

Vid likvärdiga meriter efter sammanvägningen enligt ovan ges företräde till sökande från underrepresenterat kön bland doktoranderna i ämnet.²⁰ Med underrepresenterat kön avses här att andelen kvinnliga eller manliga doktorander inom ämnet understiger 40 procent.

²⁰ 1 kap. 5 § andra stycket högskolelagen (1992:1434) m.fl. bestämmelser